

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

25 oktober 2007

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

INHOUD

Interpellatie van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de informatiecampagne betreffende de nieuwe reglementering inzake school- en studietoelagen	1
Met redenen omklede motie	7
Vraag om uitleg van mevrouw Anissa Tamsamani tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de instroom van afgestudeerden uit het tso en bso in het hoger onderwijs	7

Voorzitter: mevrouw Monica Van Kerrebroeck

Interpellatie van mevrouw Kathleen Helsen tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de informatie-campagne betreffende de nieuwe reglementering inzake school- en studietoelagen

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, vorig zittingsjaar hebben we in het parlement de nieuwe regeling rond de studiefinanciering behandeld en goedgekeurd. Zowel in de commissie als in de plenaire vergadering hebben wij vragen gesteld over de manier waarop u zou communiceren over de nieuwe regelgeving. Het is immers belangrijk dat de mensen die in aanmerking komen voor een studiefinanciering, goed geïnformeerd zijn over hun rechten, zodat ze een aanvraag kunnen indienen.

In de commissievergadering hebt u geantwoord dat er een communicatieplan uitgewerkt werd, waarin heel duidelijk bepaald is op welke manier de verschillende doelgroepen benaderd zouden worden. In de plenaire vergadering heb ik dat punt nogmaals beklemtoond. Toen hebt u herhaald dat u overtuigd was van het belang daarvan en dat u ook andere instanties zou aanspreken om mee informatie te verstrekken. Dat zou passen in een grote campagne. U hebt ook gezegd dat de campagne die de afgelopen jaren liep met betrekking tot de studietoelagen in het hoger onderwijs, succesvol was en dat enkele zaken daaruit konden worden overgenomen. Bijgevolg zou de implementatie van de nieuwe regelgeving vlekkeloos kunnen verlopen.

Ik heb dit in het begin van het nieuwe schooljaar opgevolgd en ben tot een aantal vaststellingen gekomen. Het verloopt niet allemaal zoals we hadden verwacht. We komen om te beginnen tot de vaststelling dat heel wat mensen de folders niet goed begrijpen. Verschillende scholen krijgen ouders over de vloer die bijkomende uitleg vragen. Ook mensen die studietoelagen invullen voor de ouders wijzen mij erop dat de folders onduidelijk opgesteld zijn.

Ik heb zelf een kleine rondvraag gedaan bij een aantal mensen die een studietoelage krijgen. Ik heb vastgesteld dat weinig mensen goed begrijpen wat in die folders staat. Dat is een belangrijk punt in de communicatie: als we communiceren via folders, moeten de mensen aan wie ze gericht zijn, ze ook kunnen begrijpen. Vooral de tekst bij de rubriek 'Punten in het gezin' blijkt heel onduidelijk te

zijn: iedereen interpreteert de inhoud op een verschillende manier of begrijpt de tekst gewoon niet.

De voorgaande jaren kregen de ouders die een studietoelage gekregen hadden, in september automatisch een aanvraagformulier in de bus. Dit jaar is dat niet gebeurd. Dat is een tweede punt dat voor enige verwarring heeft gezorgd. Die ouders hebben nu de indruk dat ze niet meer in aanmerking komen omdat er iets veranderd is in de regelgeving. Het is voor hen onduidelijk of ze nu een aanvraag moeten indienen of niet. Sommige mensen gaan ervan uit dat ze sowieso niet meer in aanmerking komen, omdat ze geen aanvraagformulier gekregen hebben.

De scholen die die ouders over de vloer kregen, hebben gezegd dat het tegendeel waar is en dat de reglementering veranderd is met de bedoeling dat meer mensen in aanmerking zouden komen voor een studietoelage. Die scholen hebben de ouders aangeraden om zeker een aanvraag in te dienen. In september kwamen de scholen echter tot de vaststelling dat de aanvraagformulieren uitgeput zijn. Het was ook onduidelijk of de scholen zomaar een kopie mochten maken. Ook op dat vlak liep er dus nogal wat fout.

Verder werd er nogal sterk ingezet op het feit dat ouders hun studietoelagen online moesten aanvragen, en niet meer via een invulformulier. Voor de beoogde doelgroep lijkt het online aanvragen van studietoelagen echter net een drempel te zijn. Precies die mensen beschikken niet over een pc. Zij komen ook niet gemakkelijk in bibliotheken. Eigenlijk bouwen we zo een drempel in voor de mensen die we willen bereiken.

Veel mensen die in september online een aanvraag hebben ingediend, stelden vast dat het systeem niet of niet goed werkte. Het was onduidelijk hoe het verder moet. Ik deed een bevraging waarbij ik vaststelde dat het aantal online ingediende aanvragen sterk is afgenomen. Nochtans is vooropgesteld om dat aantal te laten toenemen.

In de folder staat een 1700-nummer waar mensen terecht kunnen voor informatie. We stellen echter vast dat er via dat nummer foutieve informatie aan eventuele kandidaat-aanvragers wordt gegeven. Er zijn scholen die het belangrijk vonden om ouders te informeren over de nieuwe regelgeving, want ze kregen veel vragen daarover. Bepaalde scholen hebben gevraagd of het mogelijk was om bijstand te verlenen voor de organisatie van informatieavonden in de school. Nogal wat scholen kregen het antwoord dat dit niet haalbaar was. Er zijn per regio informatieavonden georganiseerd,

maar bijeenkomsten in de school, dicht bij de ouders, waren niet mogelijk. Scholen keken dus nogal op over de manke communicatie over de regeling, en de implementatie ervan.

Er liep dus nogal wat fout. Ik wil daarover enkele vragen voorleggen. Welke initiatieven werden tot nu toe genomen om de verschillende doelgroepen die in aanmerking komen voor een studietoelage te bereiken? Wat zat er precies in het communicatieplan? Waren er elementen die niet ver genoeg gingen of niet uitvoerbaar waren? Wat is daarvan gerealiseerd?

Kan de minister zeggen hoeveel aanvragen voor een schooltoelage in het secundair en het hoger onderwijs zijn ingediend? Hoeveel mensen deden dat online? Die aanvragen gebeuren doorgaans vroeg in het schooljaar, want ouders willen het geld natuurlijk zo vlug mogelijk. Van- daag moeten we daarop dus al een goed zicht hebben.

Heeft de minister getoetst of de leesbaarheid van folders en formulieren is afgestemd op de doelgroepen die hij wil bereiken?

Om welke redenen werden geen aanvraagformulieren gestuurd naar ouders die vorig schooljaar een school- of studietoelage ontvingen? Mensen verwachten dat. Dat is niet gebeurd, en sommigen hebben daaruit volledig foute besluiten getrokken.

Welke maatregelen overweegt u om de communicatie met de doelgroepen te optimaliseren? Volgend jaar wordt de toelageregeling ook van toepassing op het basisonderwijs. Hoe zal dat worden gecommuniceerd? We moeten tijdig de juiste lessen trekken, ook al omdat het aantal studietoelagen een factor wordt in de nieuwe financieringsmechanismen van de leerplicht.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Mevrouw de voorzitter, mijn- heer de minister, geachte collega's, ik sluit me graag aan bij deze vraag, want er zijn nogal wat communicatiepro- blemen. Niet alleen de ouders worstelen ermee, ook de administratie heeft het moeilijk. Zijn die laatste vol- doende voorbereid om de verwachte toevloed van vra- gen te verwerken?

Ik heb de indruk dat er problemen zijn met de commu- nicatie van nieuwe regelgeving in het algemeen. Ik denk dan bijvoorbeeld aan het kosteloos basisonderwijs. Daarover leven allerlei vragen. Worden er maatregelen overwogen om mensen te informeren over regelgeving die op zeer korte termijn consequenties heeft?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzit- ter, geachte collega's, ik ga eerst in op de bijkomende

vraag of opmerking van mevrouw Michiels. Wie nooit iets onderneemt, loopt geen risico's. Alles blijft dan zoals het is, men verandert niets en dan loopt er nooit iets fout. Ik hoop dat dit uw keuze niet is. In elk geval is het de mijne niet. We stellen vast dat de invoering van een nieuw procedé inzake studie- en schooltoela- gen kinderziektes met zich meebrengt. Het gaat om technische kinderziektes, zoals problemen met de web- site. Ik kom daar nog op terug.

Eerlijk gezegd denk ik niet dat dit gemakkelijk te voor- komen was. Het kosteloos basisonderwijs hoort niet in het rijtje thuis. Mijns inziens is de invoering ervan in het algemeen goed verlopen. Er is zelfs geschreven dat dit tot chaos zou leiden, maar daar merk ik niets van. Er leven wel vragen. Soms verandert men zaken om mensen over iets te doen nadenken. Het is goed dat men nadenkt over hoe kinderen horen om te gaan met materiaal, en welk materiaal ter beschikking moet worden gesteld.

Mevrouw Helsen, we zijn bezig met de overgang naar iets bijzonder nieuw. We zullen het aantal beursgerech- tigde kinderen en leerlingen verviervoudigen. Dat is onze ambitie. Ik erken gerust dat er onderweg iets hapert. Dat zijn bijna onvermijdelijke kinderziektes, want het systeem is radicaal nieuw.

Vooraleer ik uw vragen over de gevoerde communicatie over de school- en studietoelagen beantwoord, wil ik randinformatie geven die niet onbelangrijk is om alles juist te kunnen inschatten. U bent het ongetwijfeld met mij eens dat het verlagen van de drempel om studie- financiering aan te vragen van groot belang is. Dat is de centrale doelstelling. Die drempel moet op verschillende manieren worden verlaagd. Enerzijds moeten er gewoon meer mensen, met name ouders van leerlingen in het basisonderwijs en het secundair onderwijs, in aanmer- king komen voor die toelagen. Dit wordt gerealiseerd via het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studie- financiering van de Vlaamse Gemeenschap.

Anderzijds komt het erop aan om die gunstigere regels maximaal te kunnen toepassen, door maatregelen te treffen waardoor zoveel mogelijk mensen gebruik ma- ken van de rechten die de decreten bieden. In aanmer- king komen voor een toelage voor het secundair onder- wijs zal echt niet meer zo uitzonderlijk zijn als voor- heen: door de maximuminkomensgrenzen op te trekken zal het aantal toelagegerechtigde leerlingen volgens de prognoses stijgen van 16,9 percent naar 25 percent.

Om de doelgroep van toelagegerechtigde leerlingen en studenten maximaal te bereiken, moeten tegelijk meer- dere sporen worden bewandeld. U onderstreept terecht het belang van een doeltreffende communicatie met de burger: het is cruciaal dat er een omvangrijke en ge- richte informatiecampagne wordt gevoerd. Zo meteen zal ik dan ook ingaan op uw vragen hierover.

Eerst zou ik het willen hebben over een ander belangrijk instrument om de drempel om een toelage aan te vragen, te verlagen: de aanvraagprocedure op zich. De procedure is de voorbije jaren enorm vereenvoudigd. Het opsturen van allerlei papieren zoals het aanslagbiljet van de personenbelasting, het aanslagbiljet van de onroerende voorheffing, de inschrijvingsattesten en de studieresultaten: dat behoort gelukkig definitief tot het verleden. De heer Van Quickenborne, federaal staatssecretaris voor Administratieve Vereenvoudiging, heeft het blijkbaar niet altijd voor ambtenaren. Wel, hij zou toch eens de ambtenaren van het departement Onderwijs in de bloemetjes mogen zetten voor de gerealiseerde vereenvoudiging.

Het is een enorme realisatie. Om dat mogelijk te maken is geïnvesteerd in een modern verwerkingsprogramma dat gebruik maakt van allerlei externe databanken. Ik noem er enkele op: de Fiscale databank van de FOD Financiën, de Woningendatabank, de Databank Tertiair Onderwijs enzovoort.

Een andere grote vernieuwing op het vlak van de aanvraagprocedure is de mogelijkheid om online een aanvraag in te dienen. Dat impliceert meer dan het gedrukte formulier gewoon op een website plaatsen. Het aanvragen van een toelage wordt zo nog eenvoudiger: fouten maken bij het invullen van de aanvraag is onmogelijk geworden, het gaat stukken sneller dan een aanvraag op papier invullen, en er wordt een postzegel en een pak papier bespaard. Bovendien kan de verwerking van de online aanvragen veel sneller verlopen, zodat aanvragers ook sneller hun toelage op hun rekening hebben staan. De online geplaatste aanvraagformulieren kregen dan ook het kwaliteitslabel van de cel Taaladvies toegekend. Zo'n nieuw initiatief houdt natuurlijk risico's in. Daarom is in de zomermaanden, voor de start van dit schooljaar, de online aanvraag uitvoerig getest. Al deze testen verliepen vlekkeloos. We waren dan ook verbaasd toen we bij de start van het huidige schooljaar diverse kinderziekten van de online aanvraag vaststelden.

Ondanks deze problemen werd de zoektocht om de doelgroep te bereiken zeker niet opzijgeschoven. U zult zien dat er – ook zonder online aanvraag – heel wat initiatieven genomen zijn op het vlak van communicatie.

Dit brengt me tot uw eerste vraag: welke initiatieven werden genomen om de verschillende doelgroepen te bereiken? Ik zou u veel documentatie kunnen bezorgen met lijsten van initiatieven en van organisaties die we hebben geraadpleegd. Ik zal dit onderwerp hier kort behandelen. De doelgroep van de afdeling Studietoelagen is zeer divers en komt uit alle lagen van de bevolking. Er zijn hogeschoolde ouders en studenten die we kunnen bereiken via het internet, mensen voor wie het internet en het computergebruik nog niet ingeburgerd zijn, mensen die niet in staat zijn om een papieren formulier in te vullen – hoe goed dat formulier ook is opgesteld – en ten slotte, mensen die amper of geen Nederlands kennen.

Onze communicatie- en informatiecampagne heeft twee doelen. Ten eerste wil ik ervoor zorgen dat iedereen die 'toelagegerechtigd' is op de hoogte is van het bestaan van een systeem van school- en studietoelagen, en dat ze daar een beroep op kunnen doen om de schoolkosten draaglijk te maken. Ten tweede wil ik dat iedereen in staat is om de aanvraag correct en tijdig in te dienen. Het spreekt vanzelf dat we de verschillende doelgroepen niet via dezelfde kanalen kunnen bereiken. De hogeschoolde en internetgeletterde kan men via de traditionele kanalen informeren: folders, brochures, artikels in tijdschriften, tv-spots, teletekst enzovoort. Men kan hen ook benaderen via nieuwe technologieën zoals de website en e-mail.

Wie niet kan lezen of de taal niet kent, of moeite heeft om formuleren in te vullen, bereiken we niet op die manier. Die mensen moeten we helpen via persoonlijke contacten en via intermediaire organisaties die zelf contact hebben met deze doelgroep die niet via de traditionele communicatiekanalen kan worden bereikt. De communicatieacties van de afdeling Studietoelagen situeren zich dan ook op drie terreinen. Ten eerste wordt er gewerkt met de traditionele informatiekkanalen zoals brochures, folders, geschreven pers en televisie enerzijds en het internet anderzijds. Ten tweede wordt er samengewerkt met intermediaire organisaties zoals scholen, CLB's (Centrum voor Leerlingenbegeleiding), studentenvoorzieningen, OCMW's, vakbonden, lokale overlegplatforms, stadsbesturen, enzovoorts. Ten derde wordt persoonlijke informatie en hulp aangeboden, via de bezoeken in de provincies, de infodagen in steden en gemeenten, oudercontacten en dergelijke.

Als u een gedetailleerde lijst wil van alle communicatieacties, kunt u die verkrijgen op het commissiesecretariaat. Deze lijst is zeker geen eindpunt. Mijn administratie blijft zoeken hoe ze de doelgroepen kan bereiken, ook de moeilijk bereikbare. Zo levert ze dit jaar meer dan ooit inspanningen om intermediairen te laten meewerken aan de campagne. Hiervoor wordt ook nauw samengewerkt met het Agentschap voor Onderwijscommunicatie. Ook wordt dit jaar een actiecampagne voorbereid die specifiek gericht is naar het basisonderwijs, waar volgend jaar voor het eerst schooltoelagen zullen worden toegekend.

U vraagt cijfers, maar het is moeilijk om cijfers te geven die vergelijkingen mogelijk maken. We tellen nu immers 'gezinsdossiers', terwijl we vroeger dossiers per leerling of per student telden. Later zullen we wel kunnen vergelijken, want dan kunnen we reconstrueren om hoeveel leerlingen het gaat. In totaal waren op 19 oktober 2007 60.711 gezinsdossiers ingediend. Daarvan zijn er 5735 online ingediend. Van alle aanvragen werd dus 9,4 percent online ingediend, en niet 2 percent zoals u vermeldt. Uw cijfer is niet juist. Een verdere uitsplitsing tussen secundair en hoger onderwijs is niet mogelijk: de

aanvragen gebeuren immers per gezin, zodat een aanvraag zowel over het secundair als over het hoger onderwijs kan gaan. Later zullen we dat wel kunnen doen.

Het percentage van de online aanvragen schommelt van dag tot dag, met pieken en dalen. Ik geef eerlijk toe dat ik dit aandeel veel liever een pak hoger had gezien. Ik kan het ongelukkige voorval van de kinderziektes niet terugschreeven. We zijn in een persmededeling ingegaan op de problemen met de online versie. Op een bepaald ogenblik is dat fout gelopen. Ik stel wel vast dat mijn administratie het onmogelijke doet om de toename van de schriftelijke aanvragen op te vangen. Zo worden medewerkers uit andere entiteiten van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming mee ingeschakeld, werden er tien contractuelen voor drie maanden aangeworven en is bijkomende hardware zoals leespenningen en een tweede scanapparaat aangekocht. Dat alles gebeurde om tijdig de uitbetalingen te kunnen uitvoeren.

Uw derde vraag luidt zo: heeft de minister een toets gehanteerd om de leesbaarheid van folders en formulieren af te stemmen op de doelgroepen die hij wil bereiken? Voor de folders is er geen toets gehanteerd, bijvoorbeeld door een pretest bij de doelgroepen zelf uit te voeren. Maar vorig jaar, in de campagne 2006-2007, werden voor het eerst de teksten herschreven door Jansen en Janssen, een bureau dat zijn sporen heeft verdiend op het vlak van copywriting. Voor de campagne 2007-2008 is dat opnieuw gebeurd, door hetzelfde bureau. Het verschil met de vorige campagne bestaat erin dat de uitgebreide brochure voor het hoger onderwijs nu niet meer onder het grote publiek is verspreid.

Voor de campagne 2007-2008 hebben we de brochure uitgebreid met de reglementering voor het secundair onderwijs. De brochure is alleen nog verspreid onder intermediarissen. De redenering hierachter was dat deze reglementering erg ingewikkeld is voor de gewone leek, en dat we de mensen beter zoveel mogelijk naar intermediarissen sturen. De afdeling Studietoelagen heeft dit jaar veel geïnvesteerd om zo veel mogelijk intermediarissen op te leiden en het publiek daarheen te sturen. Ik kom daar straks nog op terug. De folders daarentegen werden zo eenvoudig mogelijk geformuleerd.

U kunt zeggen dat het allemaal beter had gekund. Het papieren formulier zal vanaf volgend schooljaar ook een kwaliteitslabel hebben, en ook onderworpen zijn aan het oordeel van de cel Taaladvies. Het online formulier voldoet al aan die eisen. Mijn administratie evalueert op dit moment de indeling van het formulier en bekijkt of het nodig is experts doelgerichte communicatie in te schakelen, en bijvoorbeeld een hertaling van Wablieft te vragen. We zijn er ons van bewust dat de folders en de flyers die we nu uitdelen nog steeds moeilijke informatie bevatten. De burger zou in een oogopslag moeten kunnen zien of hij in aanmerking komt of niet. We hebben

vastgesteld dat de definities van 'inkomen' en 'punten in de leefeenheid' (vroeger de gezinslast) te ingewikkeld zijn. Mijn administratie werkt daaraan, in nauwe samenwerking met het Agentschap voor Onderwijscommunicatie.

Uw vierde vraag, om welke redenen geen aanvraagformulieren werden gestuurd naar ouders die vorig schooljaar een school- of studietoelage ontvingen, is erg specifiek. We hebben hierover een tijdje geleden nog vergaderd met mensen waarmee u misschien ook in contact staat. Het gaat om een platform met mensen uit vakorganisaties die zich bekommeren over de studietoelagen. De reden is dat mijn administratie de mensen wenst aan te moedigen om hun aanvragen via het internet in te dienen. Men wil de mensen niet aanzetten tot het invullen van de papieren versie, want dat leidt tot meer fouten, een tragere verwerking en dus een tragere uitbetaling.

Men dacht eraan om begin september een brief naar de mensen te versturen waarin zou staan dat ze vorig jaar gerechtigd waren; dat ze dat dit jaar misschien opnieuw zijn; dat ze hun aanvraag online kunnen indienen; en dat ze voor een papieren versie terecht kunnen bij de school, een van de intermediaire organisaties of het departement. Toen u uw interpellatieverzoek indiende, was die brief nog niet verstuurd. U had gelijk daarover bezorgd te zijn. Die brief is wegens de kinderziektes van de online applicatie niet verstuurd. Er is gewacht met het verzenden van die brief. Ondertussen is die brief wel al naar een aantal van die mensen verstuurd. Voor het einde van deze maand zal deze cruciale brief naar iedereen worden verstuurd. Het gaat trouwens over vrij veel brieven, meer bepaald 70.000 exemplaren. Dit heeft natuurlijk met het aantal leerlingen in het secundair onderwijs te maken. Naar verluidt, is het effect trouwens nu al voelbaar.

Ik wil niet op de toekomst vooruitlopen. Er is me hier gevraagd hoe ik de toekomst zie en of dit de vaste beleidslijn wordt. Ik vind dat we dit eerst moeten evalueren. We moeten trachten de aanvragen aan de hand van de gezinsdossiers te interpreteren. Op die manier moeten we nagaan of de verhoopte toename in het secundair onderwijs een feit is. Aangezien we dit moeten opvolgen en eventueel moeten bijsturen, wil ik liever nog niets over volgend jaar zeggen.

De vijfde vraag betreft de maatregelen die ik overweeg om de communicatie met de doelgroep te optimaliseren. Ik moet hier enigszins in herhaling vallen. Zoals ik al heb gezegd, leveren we dit jaar grote inspanningen om de nodige bondgenoten te vinden. Er zijn al samenwerkingsverbanden met de OCMW's, met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSg), met de lokale overlegplatforms (LOP's), met de vakbonden, met de scholen, met de centra voor

leerlingenbegeleiding (CLB's), met de diensten voor studentenvoorzieningen en met de stadsbesturen ontstaan. Mijn afdeling wil die samenwerkingsverbanden ten volle uitbouwen. Ik veronderstel dat iedereen inziet dat samenwerking essentieel is. We hebben de intermediaire organisaties nodig. Zij kunnen de ouders, de leerlingen en de studenten immers informeren.

We moeten nog ander werk verrichten. Voor het voorjaar van 2008 staat een grootscheepse opleiding voor schoolsecretariaten op het programma. Scholen zijn immers ook cruciaal. Een pilootproject in Gent en in Brussel moet mijn administratie in staat stellen te onderzoeken hoe andere instanties, zoals de integratiecentra, hierbij kunnen worden betrokken. Ik denk hierbij in eerste instantie aan de allochtone gemeenschap.

Als laatste, maar zeker niet minst belangrijke punt wil ik naar het nieuwe financieringssysteem verwijzen. U weet dat ik de intentie heb om differentieel te financieren, dus het meer financieren van scholen die meer leerlingen hebben wier thuismilieu verder afstaat van de wereld van de school dan gemiddeld. Dat is het financieren met het oog op het aantrekken van leerlingen waarvoor een belangrijke inspanning inzake gelijke kansen moet worden gedaan. Het parlement moet daar natuurlijk nog over nadenken en er uiteindelijk over beslissen.

Ik wil dat laten afhangen van een aantal indicatoren. In mijn voorstel is een van die indicatoren de vraag of de ouders toelagegerechtigd zijn. Dat betekent natuurlijk dat het schoolbestuur er belang bij heeft dat iedere ouder die eventueel toelagegerechtigd is, zich ook kenbaar maakt en ook daadwerkelijk die toelage krijgt. De scholen hebben er dus zelf belang bij om die ouders op te sporen en hen aan te moedigen om de toelage aan te vragen. Ik geloof daar sterk in. Dat is niet zaligmakend, maar het is een belangrijk sluitstuk. Hiermee zal het hele verhaal rond zijn.

Ik stel dus voor dat we voortgaan op de huidige weg en de kinderziektes overwinnen. Die brief moet dan worden verstuurd. We moeten het effect daarvan zien. Dan zullen we bekijken hoe we voortgaan.

Ik wil nog wat positief nieuws brengen, dat slechts zeer onrechtstreeks te maken heeft met de vraag van mevrouw Helsen, maar toch hetzelfde onderwerp betreft. De heer Jef Tavernier heeft me op 25 januari 2007 (*Hand. VI. Parl. 2006-07, nr. C81*) ondervraagd over de vertraging die er was bij het toekennen en uitbetalen van studietoelagen voor het hoger onderwijs. Die vertraging heeft ook de kranten gehaald. Er was inderdaad een vertraging, die te maken had met de flexibilisering. Doordat studenten puzzelen met hun studieprogramma, duurt het langer voor dat vastligt. Dat programma moeten we natuurlijk hebben, want we moeten weten over hoeveel studiepunten er sprake is alvorens we die beurs

kunnen berekenen. Dat geldt overigens ook voor de kinderbijslag.

Ik heb vorig jaar geantwoord dat ik de hogescholen en universiteiten zou vragen om het besluitvormingsproces met de studenten over hun studieprogramma sneller af te ronden, zodat wij sneller de gegevens hebben. Ik heb erg goed nieuws, maar ik wil wel voorzichtig zijn met hoe zich dat vertaalt in de feitelijke toekenning. Maar men zegt me nu dat op 1 oktober het aantal granulaire zendingen hoger onderwijs – dat betekent individuele dossiers die individueel kunnen worden behandeld – waaruit blijkt welk studieprogramma een student volgt en hoeveel studiepunten die probeert te verwerven, 135.128 was. Vorig jaar waren er dat op hetzelfde ogenblik slechts 40.000. Het heeft dus gewerkt.

Ondanks flexibilisering moeten we de gegevens tijdig hebben, anders ontstaan er problemen met kinderbijslag, studietoelagen enzovoort. Ik wil nog niet te vroeg victorie kraaien, maar de gegevens komen sneller binnen, al blijft het net iets te vroeg om er conclusies uit te trekken. Maar de uiteindelijke vraag blijft hoe snel de mensen die het nodig hebben, hun geld krijgen.

Ik sta open voor allerlei suggesties. Ik weet niet wat u voor anekdotische negatieve ervaringen hebt met de 1700-lijn. Ik stel voor dat u me dat laat weten.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Het is uiteraard positief dat u de problemen zelf kent en erkent en dat u zoekt naar oplossingen voor de problemen met de implementatie van het hele systeem.

U zegt dat er geen toets is gedaan bij de folders. Dit voorbeeld toont nochtans aan dat het belangrijk is om dat in de toekomst wel te doen en er niet aan te twijfelen of het nodig is of niet. Ik denk dat de mensen die folders schrijven niet altijd de expertise hebben om zo'n folder toegankelijk te maken voor elke doelgroep.

U zegt dat de keuze om online te werken een bewuste keuze is omdat het sneller gaat en de mensen dus sneller hun geld zullen hebben. Maar dit online werken kan alleen maar lukken als er voldoende intermediairen zijn die ook snel hun werk doen en dat goed kunnen doen. En daar stel ik vast dat we er dit jaar niet klaar voor waren toen we er klaar voor moesten zijn. In september waren de scholen niet geïnformeerd over hoe de nieuwe regeling eruit zag. Ook de mensen die bijvoorbeeld vanuit andere organisaties werken, waren niet geïnformeerd over de nieuwe regelgeving, terwijl ze er wel vragen over kregen. Ze hebben geprobeerd om dat zo goed mogelijk op te vangen, maar in de toekomst moeten we een inspanning doen om vroeger klaar te zijn en om die intermediairen veel vroeger te informeren.

U zegt dat u nog vormingssessies hebt gepland voor de schoolsecretariaten, maar eigenlijk moesten die op 1 september al ingelicht zijn. Het kan gebeuren dat er iets fout loopt, maar ik denk dat er meer aan de hand was dan dit. Als ik vooruitkijk naar volgend schooljaar, dan is het nodig om vroeger informatie en vorming te geven.

U zegt terecht dat scholen, in het kader van de nieuwe financiering, er belang bij hebben dat de aanvragen gebeuren en ze dus hun rol wel zullen spelen, maar ik denk dat alle intermediären ingeschakeld moeten worden. U hebt beloofd ons een overzicht te bezorgen van de manier waarop er gewerkt is. U verwijst bijvoorbeeld naar gemeentebesturen die folders gekregen hebben, maar eigenlijk niet geïnformeerd zijn over de nieuwe regelgeving. Dat is toch nog een verschil. Er zijn gemeentebesturen of -diensten die zelfs niet op de hoogte zijn van de gewijzigde reglementering. Het is belangrijk om goed af te bakenen wie de intermediären zijn en op welke manier zij geïnformeerd moeten worden. Ik stel vast dat ze momenteel niet in staat zijn om de correcte informatie te geven aan de mensen die ernaar vragen. Voor volgend jaar moet dat mijns inziens beter voorbereid worden.

Mevrouw An Michiels: Mijnheer de minister, u zegt dat kinderziektes onvermijdelijk zijn bij het invoeren van nieuwe maatregelen. Dat klopt, maar mocht er iets meer tijd zijn tussen het goedkeuren van het decreet en de implementatie in de praktijk, zou men al een aantal kinderziektes kunnen genezen vooraleer ze belemmerend gaan werken.

Ik kondig hierbij een met redenen omklede motie aan.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik kondig ook een met redenen omklede motie aan.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw Helsen, ik ben het niet eens met wat u zei over de gemeentebesturen. Onze afdeling werkt al jaren heel nauw samen met de gemeentebesturen. Wij hebben nu voor het eerst rechtstreeks geïnformeerd over het studietoelagenstelsel. Vroeger is dat niet gebeurd. Wij zetten nu een aantal stappen vooruit, maar het is evident dat niet alles tegelijk kan. Het is onvermijdelijk dat de informatie niet overal meteen even goed doordringt. Dat is des mensen. Maar uw bewering dat we de gemeentebesturen niet geïnformeerd hebben, klopt niet.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik kan alleen vaststellen dat in mijn eigen gemeente en in de buurgemeenten de mensen niet op de hoogte waren. Ik zeg daarmee niet dat er helemaal geen informatie aangekomen is. De gemeentebesturen krijgen echter dagelijks hele pakketten met brochures vanuit de overheid.

Minister Frank Vandenbroucke: U kunt toch niet verwachten dat wij iedereen gaan opbellen om te vragen of ze hun post goed bekeken hebben?

Mevrouw Kathleen Helsen: Als u de gemeentebesturen een actieve rol wilt geven, moeten we daar ook op een adequate manier over communiceren. Gemeentebesturen krijgen elke dag hele stapels brochures. We kunnen niet verwachten dat zij in al die initiatieven een actieve rol spelen. Als we vanuit het onderwijsbeleid wél een actieve rol verwachten, moeten we daar duidelijk in zijn. Dat betekent dat die mensen daar een vorming over moeten volgen, zodat ze goed op de hoogte zijn van de nieuwe regelgeving.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik heb u verteld dat we dat al gedaan hebben bij de OCMW's. En we plannen nog meer dingen met de gemeentebesturen.

Ik wil niet in een wereld terechtgekomen waarin, als u mij een brochure opstuurt, ik nadien kan zeggen dat u mij niet geïnformeerd hebt.

Mevrouw Kathleen Helsen: Wanneer u zegt dat u de intermediären een belangrijke rol wilt geven, moet het duidelijk zijn wat van hen verwacht wordt. Als de gemeentebesturen een actieve rol moeten opnemen, moeten zij op een andere manier geïnformeerd worden.

Minister Frank Vandenbroucke: Dat moeten ze al jaren doen, dat is niet nieuw.

Mevrouw Kathleen Helsen: Daar zijn ze zich dan absoluut niet van bewust.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw Helsen, als ik bij u in de gemeenteraad in de oppositie zou zitten, zou ik weten wat te doen. *(Gelach)*

Mevrouw Kathleen Helsen: Hetzelfde geldt voor de scholen, mijnheer de minister. Ik heb in september kunnen vaststellen dat de scholen niet op de hoogte waren van de nieuwe toepassingen.

Minister Frank Vandenbroucke: Wij hebben een ronde van Vlaanderen gedaan, waarbij dat thema voor het eerst aan de orde was. Vroeger was dat nooit het geval. Nu komt u mij vertellen dat de scholen van niets weten. De scholen dragen mijns inziens ook een verantwoordelijkheid. J.F. Kennedy heeft niet voor niets gezegd: "Vraag niet wat uw overheid voor u kan doen, maar wat u kunt doen voor uw overheid."

We zijn alles aan de scholen gaan uitleggen. Ik beseft dat de informatie uitgebreid en ingewikkeld is en dat ze maar geleidelijk doordringt, maar u kunt ons niet verwijten dat we het niet gaan uitleggen zijn. We zijn het met handen en voeten gaan uitleggen. Ik heb daar een team voor gemobiliseerd, dat in juni heel Vlaanderen afdweilt.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik heb informatie gekregen over infomomenten in oktober of november, maar niet in juni.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik heb het over onze ronde van Vlaanderen voor de zomer. Onze informatie-rondes zijn misschien niet perfect, maar men moet niet zeggen dat men geen informatie gehad heeft.

Met redenen omklede motie

De voorzitter: Door mevrouw Helsen en door mevrouw Michiels werden tot besluit van deze interpellatie met redenen omklede moties aangekondigd. Ze moeten zijn ingediend uiterlijk om 17 uur op de tweede werkdag volgend op de sluiting van de vergadering.

Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Anissa Tamsamani tot de heer Frank Vandenbroucke, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de instroom van afgestudeerden uit het tso en bso in het hoger onderwijs

De voorzitter: Mevrouw Tamsamani heeft het woord.

Mevrouw Anissa Tamsamani: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, bij het begin van het academiejaar in het hoger onderwijs hebben we kunnen vaststellen dat steeds meer afgestudeerden uit het tso en bso hun weg vinden naar een opleiding aan onze universiteiten en hogescholen. Op het eerste gezicht is dat een zeer positieve ontwikkeling, want het ziet er zo naar uit dat een deel van de opleidingsachterstand die samenhangt met het watervalstelsel langs deze weg wordt opgehaald.

Toch heb ik ook enkele bedenkingen. Moeten we er tot nader order niet blijven van uitgaan dat vooral aso- en tso-richtingen voorbereiden op opleidingen in het hoger onderwijs? Het zevende specialisatiejaar in het bso is in de eerste plaats een beroepsvoorbereidend jaar. Het is niet de bedoeling dat iedereen hoger onderwijs gaat volgen, wel dat die keuze minder bepaald wordt door factoren als sociale afkomst. We willen wel dat er meer heldere trajecten komen in secundair en hoger onderwijs die aansluiten bij de arbeidsmarktperspectieven of studieaspiraties van de jongeren.

De vraag is dus hoe we aankijken tegen het feit dat steeds meer leerlingen vanuit het bso en tso kiezen voor het hoger onderwijs. Het zou kunnen dat dat erop wijst dat nogal wat leerlingen om de verkeerde redenen in het bso en tso terecht kwamen en precies daardoor mogelijk een achterstand opliepen in het secundair onderwijs, waardoor hun kansen slinken om met succes een opleiding in het hoger onderwijs te volgen. Het zou er ook

kunnen op wijzen dat een aantal bestaande beroepsvoorbereidende richtingen in het secundair onderwijs jongeren te weinig voorbereiden op de arbeidsmarkt.

De verhoogde instroom vanuit bso en tso in het hoger onderwijs doet de vraag rijzen naar de wijze waarop hogeronderwijsinstellingen de studenten begeleiden. Men zou verwachten dat de outputfinanciering op zich een voldoende garantie is voor een betere begeleiding. We moeten er wel over waken dat outputfinanciering wel degelijk aanzet tot betere begeleiding en niet tot het verlagen van de kwaliteitsnormen om het slaagpercentage op te krikken en financiering te verwerven.

Een interessante vraag daarbij is of de draagkracht van het hoger onderwijs groot genoeg kan zijn om met individuele trajecten en studiebegeleiding de betreffende doelgroep effectief meer kansen te geven. Flexibele trajecten binnen het hoger onderwijs leiden zonder degelijke – en in sommige gevallen individuele – begeleiding misschien wel tot minder goede integratie van zwakkere studenten. De vraag is of dat zelfs mét de genoemde individuele begeleiding lukt.

Van meet af aan werk maken van correcte studieoriëntering lijkt me noodzakelijk. Daarnaast is het nodig te werken aan voldoende informatie rond de studiekeuzes, opdat jongeren meteen de juiste keuze maken. Jongeren moeten een realistisch beeld krijgen van hun verdere onderwijscarrière en hun slaagkansen in het hoger onderwijs.

Mijnheer de minister, wat zijn uw conclusies op basis van de toename van het aantal afgestudeerden uit bso en tso die doorstromen naar het hoger onderwijs, met betrekking tot de studieoriëntering in het secundair onderwijs?

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Mevrouw de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, wat mij in dit debat stoort, is de gebruikte terminologie. Gemakshalve worden bso en tso bij elkaar gezet, en daar wordt dan een gemeenschappelijke conclusie voor geformuleerd. Ik vind dat die twee van elkaar gescheiden moeten worden. Waarom worden bijvoorbeeld aso en tso niet naast elkaar gezet? Vaak is het verschil tussen tso en aso niet eens zichtbaar.

We willen het technisch onderwijs herwaarderen, maar we blijven het op één hoop gooien met het beroepsonderwijs. Het beroepsonderwijs is gericht op finaliteit, terwijl er in het technisch onderwijs duidelijk twee richtingen zijn. Je hebt enerzijds de richtingen die op finaliteit gericht zijn, en anderzijds de richtingen die op doorstroming gericht zijn. Het feit dat we er nu in slagen om meer tso-studenten in het hoger onderwijs te krijgen – wellicht vaak in de bacheloropleidingen die

veeleer technisch van inslag zijn – wijst erop dat we op de goede weg zijn.

Doordat tso en bso onder meer in de media voortdurend over dezelfde kam geschoren worden, blijven we vastzitten in een terminologie die het moeilijk maakt om het technisch onderwijs te herwaarderen. Ik pleit er daarom nogmaals voor om de termen tso en aso gewoon af te schaffen. In het secundair onderwijs hebben we finaliteitsrichtingen en doorstromingsrichtingen. Als je wiskunde-elektromechanica volgt, krijg je een even degelijke opleiding als wanneer je bijvoorbeeld wetenschappen-wiskunde doet. Het eerste is toegepaste wetenschap, het tweede is veeleer zuivere wetenschap. Dat is het enige verschil.

Dat bso-studenten nu ook de weg naar het hoger onderwijs vinden, kan inderdaad te maken hebben met een slechte oriëntering in het secundair onderwijs. Daarvoor is zo'n zevende jaar goed. Sommige zevende jaren zijn immers specifiek gericht op de aansluiting bij het hoger onderwijs, andere zevende jaren zijn opgevat als een aanloop naar een professionele carrière. Het is goed dat we die mogelijkheid open houden en blijven stimuleren. Er zijn immers sowieso jongeren die, zelfs met een goede oriëntering, om bepaalde redenen in een verkeerde richting terechtkomen. Zo kun je die jongeren toch nieuwe kansen geven.

Collega's, we mogen niet langer verwonderd zijn dat het tso mee participeert aan hoger onderwijs. Van dat achterhaalde discours moeten we af.

De voorzitter: Mevrouw Michiels heeft het woord.

Mevrouw An Michiels: Ik volg tot op zekere hoogte wat de heer Sannen zegt. We moeten opletten met het toejuichen van de verhoogde instroom van bso-leerlingen in het hoger onderwijs. Voor mij blijven dat de uitzonderingen die de regel bevestigen dat een bso-opleiding gericht is op reële participatie op de arbeidsmarkt en niet meteen geschikt is om nadien verder te studeren. Er zijn leerlingen die dat uitstekend doen, maar het blijven uitzonderingen. Ik vind het idee van de heer Sannen heel boeiend om verder over te praten.

Ik pleit verder voor duidelijke oriëntering en informatie, zodat jongeren die starten in het bso of het tso weten waar ze terechtkunnen met hun diploma. We moeten vermijden dat ze het beeld krijgen dat ze na hun opleiding sowieso verder kunnen studeren. Heel veel jongeren krijgen een beetje een vertekend beeld, net omdat een verhoogde instroom van tso- en bso-leerlingen zo wordt opgehemeld.

De voorzitter: Mevrouw Libert heeft het woord.

Mevrouw Laurence Libert: Mevrouw de voorzitter, ik treed de heer Sannen bij. Het tso en bso moet worden

geherwaardeerd. We moeten afgeraken van het watervalsysteem. Jongeren moeten ofwel bewuster kiezen voor een tso- en bso-richting die leidt tot een beroep, ofwel voor een doorstroomopleiding.

Uit de studie die vorige week is verschenen, bleek dat meer jongeren kiezen voor tso en bso dan voor aso. Als die jongeren dan later toch hogere studies aanvatten, dan is het de vraag of ze in eerste instantie niet verkeerd hadden gekozen en of ze voldoende waren begeleid in hun keuze om van aso af te zakken naar tso en soms zelfs naar bso. Hier is duidelijk sprake van een watervalsysteem. Die jongeren waren beter in het aso gebleven omdat het hun bedoeling was om verder te studeren. Kunt u concrete maatregelen nemen om jongeren te stimuleren om te kiezen voor aso als ze dat aankunnen? Kunt u maatregelen nemen om het tso en bso te herwaarderen?

Mevrouw Anissa Tamsamani: Er is niets mis met kiezen voor tso en bso.

Mevrouw Laurence Libert: Neen, maar jongeren kiezen niet bewust voor tso of bso. *(Opmerkingen van de heer Ludo Sannen)*

We zijn absoluut niet tegen tso of bso. Die moeten worden geherwaardeerd zodat jongeren er een degelijke opleiding krijgen. Vandaag stellen we vast dat die studierichtingen niet meer leiden tot een job. Wie vroeger voor tso of bso koos, had werkzekerheid. Dat is niet meer altijd het geval.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mevrouw de voorzitter, het aantal leerlingen dat vanuit tso en bso doorstroomt naar hoger onderwijs, neemt toe. Heel wat van die leerlingen slagen ook in dat hoger onderwijs. Ervan uitgaan dat dit uitzonderingen zijn, is niet juist. De cijfers tonen aan dat leerlingen die uit tso en bso de stap naar hoger onderwijs zetten, kans op slagen hebben. Dat is niet voor iedereen weggelegd.

De aandacht voor een goede studieoriëntering is belangrijk, alsook studiebegeleiding. De leerling moet van in het begin van de schoolloopbaan goed worden geïnformeerd over zijn talenten en wat hij of zij daarmee kan aanvangen binnen het onderwijs. Dat veronderstelt wel dat er een andere manier van begeleiden is van hogeschoolstudenten. In het verleden was er weinig aandacht voor studiebegeleiding. Hogescholen moeten daar steeds meer aandacht aan schenken. Het is belangrijk dat dit gebeurt, en via de nieuwe financiering moet er voldoende ruimte zijn om die opdracht in te vullen.

Er leven ideeën om in de toekomst toegangsproeven in te lassen bij het aanvatten van het hoger onderwijs,

maar ik vraag me af of dit wel goed is. Als de studiebegeleiding en -oriëntering vanuit het secundair onderwijs op een goede manier gebeurt, zou een toegangsproof eigenlijk overbodig moeten zijn. Ik hoop dat dergelijke proef geen manier is om een zekere selectie door te voeren en een aantal leerlingen op basis van hun resultaten erop te wijzen dat ze misschien beter niet instappen. Mijnheer de minister, hoe staat u tegenover dergelijke toegangsproof?

De voorzitter: De heer Mahassine heeft het woord.

De heer Chokri Mahassine: We hebben daar vorige week al een heel debat aan gewijd. Ik hoor dat sommigen nog steeds een gradatieverschil maken tussen aso, tso en bso. Ik maak me daar zorgen over, want we moeten daarmee ophouden.

Het gaat er niet om om alle jongeren in het aso te stoppen, het gaat erom dat kinderen vanaf een bepaalde leeftijd de juiste keuze maken. De studie was op zich goed, maar er zijn verkeerde conclusies aan verbonden. We moeten niet proberen om zoveel mogelijk kinderen in de ene of andere richting te krijgen, maar kinderen in de juiste studierichting te krijgen op basis van hun talenten. Het watervalstelsel komt meestal voor in het derde of vierde jaar, en dat moeten we proberen te vermijden. Met een herwaardering van het tso en bso krijg je automatisch een herwaardering van het aso. Deze bezorgdheid wilde ik toch even uiten.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

De heer Leo Pieters: Ik wil me aansluiten bij de heer Sannen. Ik ken de proeftuin in Maaseik vrij goed, want ik kom uit de streek. Er wordt al in die richting gewerkt. Er is afgestapt van de aso-, tso- en bso-formule. Er wordt richtinggebonden nagegaan waar de kwalificaties aanwezig zijn om verder te studeren en dat wordt duidelijk gecommuniceerd.

Mevrouw Monica Van Kerrebroeck: Er moet nog beter werk worden gemaakt van oriëntering, niet alleen na het basisonderwijs maar blijvend na de eerste en tweede graad. Op dat vlak kan nog heel wat gebeuren. Voor leerlingen die het nodig hebben, moeten overgangen mogelijk worden. Er zijn altijd laatbloeiers van wie de kwaliteiten pas laat worden ontdekt, zowel technische als abstracte. Die discussie zal moeten worden gevoerd als we het hebben over het concept van het hele secundair onderwijs. Daar nu al te diep op ingaan, zou ons te ver leiden.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mevrouw de voorzitter, ik was eigenlijk van plan om een veeleer generiek antwoord te geven op de vraag van mevrouw Tamsamani.

Ik wilde niet zozeer ingaan op de discussie over aso, tso en bso, maar wilde iets zeggen over studiekeuze en studiekeuzebegeleiding.

Mevrouw Tamsamani, in uw schriftelijke voorbereiding hebt u twee belangrijke punten aangestipt, namelijk hoger beroepsonderwijs waar we het straks tijdens de gedachtewisseling over zullen hebben en de financiering van het hoger onderwijs dat binnenkort aan bod zal komen tijdens de bespreking van het nieuwe decreet. Ik zal daar nu niet al te veel over zeggen.

Ik ga wel dieper in op de studiekeuzebegeleiding. De heer Sannen heeft overschot van gelijk dat hij onmiddellijk een nuance aanbrengt. We moeten inderdaad opletten om het aso-, bso- en tso-label te gebruiken in het algemeen. Er is op zijn minst een dubbele nuance. De eerste nuance is dat we ons moeten afvragen over welke opleiding het gaat. Er zijn een aantal tso-opleidingen die schitterende voorbereidingen zijn op opleidingen in het hoger onderwijs. Een aantal andere heeft dat minder. De tweede nuance is dat we natuurlijk nooit kunnen uitsluiten dat iemand een wat onverwachte wending geeft aan zijn onderwijsloopbaan. Iemand die uit het bso komt, kan bijvoorbeeld slagen in het hoger onderwijs mits goede begeleiding, – daar heeft mevrouw Helsens overschot van gelijk – ondersteuning en motivatie.

Studiekeuze is een bijzonder belangrijk thema in mijn tienkamp voor gelijke onderwijskansen. We moeten erin slagen om de studiekeuze beter te laten lopen. Ik worstel daar een beetje mee omdat dit niet zo eenvoudig is als beleidsthema. We hebben in de Competentieagenda die reeds is afgesproken met de sociale partners en de Vlaamse Regering, veel aandacht besteed aan geïnformeerde studie- en beroepskeuze. Zoals u weet, wil ik de hele onderwijswereld engageren in die Competentieagenda. Dat betekent dat we met de hele onderwijswereld grondiger gaan nadenken over studie- en beroepskeuze.

In de Competentieagenda onderscheiden we drie actielijnen als het gaat over geïnformeerde studie- en beroepskeuze. Op verschillende leeftijden moet men bezig zijn met het ontdekken en ontwikkelen van talenten. De kennis over het onderwijsaanbod in het secundair en hoger onderwijs en van de mogelijkheden op de arbeidsmarkt, moet worden verhoogd bij iedereen die betrokken is bij studiekeuze. Ten slotte zijn er concrete instrumenten die we kunnen ontwikkelen, dankzij het feit dat ik én de VDAB én het onderwijs aanstuur, zoals het dossier 'Mijn loopbaan' dat hanteerbaar is in zowel het onderwijs als op de arbeidsmarkt.

Mevrouw de voorzitter, u hebt gelijk dat dergelijke thema's aan bod moeten komen in een meer fundamenteel debat over de structuur van het secundair onder-

wijs. We zouden er idealiter toe moeten komen dat jongeren tussen hun tiende en veertiende levensjaar door een proces gaan waarin ze dankzij goedlopende leerlijnen die overlopen van basis- naar secundair onderwijs, zichzelf geleidelijk aan beter leren kennen, goed kunnen inschatten wat hun talenten en wensen zijn en op veertien jaar een goede keuze hebben kunnen maken.

Dat is het ideale plaatje. Dat hebben we tot op heden evenwel nog niet bereikt. Los van het veeleer fundamentele debat over de structuren van het secundair onderwijs, kunnen we natuurlijk stappen zetten.

Zo plan ik bijvoorbeeld een evenement om leerlingen op het einde van de eerste graad te ondersteunen bij het maken van hun keuze. Ik wil ze kennis laten maken met verschillende beroepen. Het lijkt me belangrijk dat de doelen van de bestaande studierichtingen, van de bestaande structuren en van de onderverdeling van het secundair onderwijs duidelijk worden gespecificeerd. De mogelijkheden op de arbeidsmarkt en de doorstromingsmogelijkheden moeten voor iedereen duidelijk zijn.

We moeten de kwalificatiestructuur waaraan we ons onderwijs willen toetsen goed op punt stellen. We zijn hier al mee bezig. We moeten de door mijn administratie opgestarte screening van de studiegebieden voortzetten.

De overgang van secundair onderwijs naar hoger onderwijs brengt me terug tot de studiekeuzebegeleiding en de goede informatieverstrekking. Het is dan ook mijn bedoeling de studie-informatiedagen uit te breiden. We moeten niet enkel informatie over het hoger onderwijs, maar ook informatie over de beroepswereld verstrekken. In dit verband loopt momenteel trouwens een project in Oost-Vlaanderen. Jongeren die de derde graad van het secundair onderwijs verlaten, moeten een volledig zicht krijgen op mogelijke vervolgopleidingen en op hun kansen op de arbeidsmarkt. Door de CLB's en de VDAB beter te laten samenwerken, wil ik alle beschikbare informatie bij de scholen, de leerkrachtenteams, de leerlingen en de ouders krijgen. Die informatie moet een combinatie van goede inzichten in de onderwijsstructuur, in de arbeidsmarkt en in de studiemogelijkheden vormen. Aangezien dit punt in de competentieagenda staat uitgewerkt en hier reeds eerder ter sprake is gekomen, ga ik er nu niet dieper op in.

Het hoger beroepsonderwijs vormt zeker een onderdeel van het verhaal. Het hoger beroepsonderwijs zou mensen die hier met betrekking tot hun eigen talenten en intrinsieke mogelijkheden behoefte aan hebben een finaliteit kunnen bieden. Bovendien kan het hoger beroepsonderwijs een tussenstap zijn voor mensen die misschien verder kunnen raken. We zullen hier in verband met een volgend agendapunt, de gedachtewisseling over de nota Hoger Beroepsonderwijs, trouwens nog dieper op ingaan.

Aangezien de vragen over toelatingsproeven plots aan de vraag om uitleg zijn toegevoegd, zal ik op dit vlak enigszins moeten improviseren. Ik wil hierbij alleszins het onderscheid maken tussen toelatingsproeven en oriënteringsproeven. Een toelatingsproef, zoals die voor aspirant-artsen en -tandartsen wordt ingericht, is absoluut van aard. Een oriënteringsproef is niet absoluut van aard en biedt mensen inzicht in hun eigen kunnen en kennen.

Ik ben niet van plan een contingerende toelatingsproef te organiseren voor opleidingen die niet rechtstreeks leiden naar een beroep dat leeft van de sociale zekerheid. Ik pleit hier zelfs absoluut tegen. Zonder manpower-planning kunnen we de sociale zekerheid niet in stand houden. Daarom kan het nodig zijn om voor bepaalde opleidingen een toelatingsproef te organiseren en de instroom te contingeren. Ik pleit hier al twintig jaar voor. Sinds enkele jaren is die toelatingsproef een feit. Dit verloopt met vallen en opstaan. Hoewel de situatie niet perfect is, wil ik dit systeem in stand houden. Ik pleit er echter niet voor dit systeem uit te breiden naar studierichtingen die niets met de sociale zekerheid te maken hebben. De band met de sociale zekerheid leidt ertoe dat we dit in de hand moeten houden. Ik ben het bijgevolg ook niet eens met de pleidooien om dergelijke proeven in de veeartsenij of in de architectuur in te richten.

De vraag naar oriëntatieproeven is iets heel anders. Ik heb hier geen ideologisch, principieel bezwaar tegen. Mijn fundamentele overtuigingen zeggen me niet dat er nooit een oriëntatieproef voor het hoger onderwijs mag komen. Op het eerste gezicht lijkt dit me zelfs een nuttig idee. De experts die ik hierover heb gesproken, hebben me evenwel gezegd dat we de toegevoegde waarde van een dergelijke proef niet mogen overschatten. De vraag is wat we hieruit kunnen leren. Kan die proef ons veel leren over een typische aso-leerling die naar het hoger onderwijs trekt? Hij heeft immers al een diploma gekregen en hij is in het secundair onderwijs al geëvalueerd. Aangezien we hier volgens de experts niet veel meer uit kunnen leren, vraag ik me af waarom we een oriëntatieproef zouden organiseren.

De uitstroom uit het tso en het bso is een heel ander verhaal. Ik meen niet dat die problematiek met een oriëntatieproef kan worden opgevangen. Als iemand uit een industriële richting in het secundair onderwijs naar een technologische of wetenschappelijke richting in het hoger onderwijs trekt, vormt dit a priori geen probleem. Iemand die in het secundair onderwijs een technologische richting heeft gevolgd en in het hoger onderwijs ook voor een technologische richting kiest, vormt op zich ook geen probleem. Het lijkt me vreemd hiervoor een toelatingsproef te organiseren.

Sommige mensen nemen evenwel een bijzondere wending in hun leven. Ze veranderen van mening. Ze ko-

men uit een veeleer technologische richting en verwijderden zich hiervan. Ze komen uit het bso en willen toch naar het hoger onderwijs. Kan een oriënteringsproef dit opvangen, of moeten we op een andere manier beoordelen of die mensen zullen slagen? Ik betwijfel of een algemene toelatingsproef in de vorm van een schriftelijk examen die vraag kan beantwoorden.

Daar waar naar mijn gevoel, maar ik improviseer hier, er tweemaal moet worden nagedacht voor een keuze wordt gemaakt, lijkt een algemene oriëntatieproef me niet de beste oplossing. En daar waar we op basis van het door de aspirant-student reeds doorlopen studietraject niet a priori problemen mogen verwachten, zal de toegevoegde waarde van een oriëntatieproef allicht niet erg groot zijn. Pragmatisme brengt me ertoe vraagtekens bij oriënterende proeven te plaatsen. Ik heb hier evenwel geen ideologisch bezwaar tegen. Indien dit voor een opleiding interessant lijkt en indien de argumenten me van de meerwaarde kunnen overtuigen, ben ik hier niet tegen. Tot op heden heb ik evenwel nog geen voorstellen in die zin gekregen.

De voorzitter: Mevrouw Tamsamani heeft het woord.

Mevrouw Anissa Tamsamani: Ik dank de minister voor zijn antwoord. Dit is een eeuwigdurend debat. De leerlingen uit het tso en vooral uit het bso die de stap naar het hoger onderwijs zetten, zijn meestal het meest gemotiveerd. De invoering van een toelatingsproef zou bepaalde groepen veeleer tegenhouden om de stap naar het hoger onderwijs te zetten. Ik sta huiverachtig tegenover de idee van een toegangsproef.

Ik heb hier al met veel mensen over gepraat. Ik heb het trouwens ook in mijn eigen gezin meegemaakt. Mijn oudste dochter moest een aso-richting volgen. Ouders moeten die keuze maken als hun kinderen twaalf jaar oud zijn. Nadien is gebleken dat mijn dochter niet geschikt was om aan een aso-richting te beginnen en dat ze over andere talenten beschikte. Het lijkt me bijgevolg interessant een debat te voeren over het uitstellen van de studiekeuze tot een hogere leeftijd.

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Aangezien de minister het even over een oriënteringsproef heeft gehad, wil ik nog een bijkomende opmerking maken. Ik heb immers altijd huiverachtig gestaan tegenover dergelijke proeven. Ik ben blij dat de minister zich genuanceerd heeft uitgelaten. Met een algemene georganiseerde oriënteringsproef zou ik alvast problemen hebben. Dergelijke proeven werken immers als een selectie-instrument op zich. Dit betekent dat alle bezwaren bij een algemene toelatingsproef hiervoor ook gelden. *(Opmerkingen)*

Een algemene, verplichte oriënteringsproef wordt, zeker voor bepaalde groepen, in de praktijk een toelatings-

proef die de keuzes van mensen zullen beïnvloeden. Ik heb geen enkel probleem met initiatieven die jongeren in staat stellen vrijblijvend proeven af te leggen om zichzelf beter te oriënteren. Dit is echter niet hetzelfde als een toelatingsproef.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik ben het hier helemaal mee eens. De heer Sannen zal allicht hebben gehoord dat ik enkel naar ideeën met betrekking tot bepaalde opleidingen heb verwezen. Een veralgemeende oriënteringsproef voor alle achttienjarigen lijkt me niet interessant.

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Ik wil kort nog even op het voorgaande reageren. Ik ben het volledig eens met de redenering van de heer Sannen. Een dergelijke proef zou als een selectie worden ervaren.

In sommige gevallen zou een oriënteringsproef zinvol zijn. Ik vind het echter belangrijk om dergelijke proeven tijdens het secundair onderwijs te organiseren. We moeten alle informatie over een leerling op dat niveau bundelen en niet wachten tot de overstap naar het hoger onderwijs. In de praktijk is er immers toch een groot verschil tussen beide.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
